

Sygn. akt XXV C 1575/15

POSTANOWIENIE

Dnia 24 października 2016r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XXV Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Anna Błażejczyk (spr)

Sędziowie SSO Dorota Kalata

SSO Monika Włodarczyk

Protokolant starszy sekretarz sądowy Monika Rakoczy -Ordanik

po rozpoznaniu 10 października 2016 r. w Warszawie na rozprawie

w postępowaniu grupowym

sprawy z powództwa Powiatowego Rzecznika Konsumentów w P.

przeciwko (...) Bank SA w W.

o ustalenie ewentualnie o ukształtowanie

postanawia:

1. odrzucić pozwy w zakresie roszczeń A. M. oraz W. S. i D. S.,
2. w pozostałym zakresie przyjąć pozwy do rozpoznania w postępowaniu grupowym.

XXV C 1575/15

UZASADNIENIE

W pozwach z dnia 14 kwietnia 2014 roku (daty prezentaty), złożonych w postępowaniu grupowym, skierowanych przez Powiatowego Rzecznika Konsumentów w P.- działającego jako reprezentant grupy w rozumieniu art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 2009 roku o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym, przeciwko (...) Bank SA w W., wnoszący, powołując się na istnienie w umowach członków grupy, klauzul abuzywnych pozwalających bankowi na dowolność ustalania wysokości spłaty raty kredytu indeksowanego do CHF zgłosił żądania ewentualne i żądał:

ustalenia nieistnienia umownych stosunków prawnych wynikających z umów kredytu udzielonego w PLN, a indeksowanego do waluty obcej, niezawierających określenia kwoty kredytu, do której zwrotu zobowiązany jest kredytobiorca, a mianowicie zawierających klauzulę przeliczenia kwoty kredytu wyrażonej w PLN według kursu kupna, a następnie kursu sprzedaży, waluty obcej ustalanych jednostronnie przez pozwanego bez wiążących odniesień do wskaźników rynkowych, która to klauzula przeliczenia ma następujące brzmienie:

„W dniu wypłaty kredytu lub każdej transzy kredytu kwota wypłaconych środków będzie przeliczana na walutę, do której indeksowany jest kredyt według kursu kupna walut określonego w „Bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut obcych” -obowiązującego w dniu uruchomienia środków.” - § 2.2 Umowy kredytu hipotecznego (...) Banku (...) SA i

„Wysokość zobowiązania będzie ustalana jako równowartość wymaganej spłaty wyrażonej w walucie indeksacyjnej - po jej przeliczeniu według kursu sprzedaży walut określonego w „Bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut obcych” -obowiązującego w dniu uruchomienia środków.” - § 4.2 Umowy kredytu hipotecznego (...) Banku (...) SA **lub**

W dniu wypłaty kredytu lub każdej transzy kredytu kwota wypłaconych środków będzie przeliczana do CHF według kursu kupna walut określonego w Tabeli Kursów - obowiązującego w dniu uruchomienia środków” - § 9.2 umowy kredytu hipotecznego (...) Bank SA - (...) (następnie) (...) Bank SA oraz (...) **i**

„Wysokość zobowiązania będzie ustalana jako równowartość wymaganej -spłaty wyrażonej w CHF-po jej przeliczeniu według kursu sprzedaży walut określonego w „Bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut obcych” do CHF obowiązującego w dniu spłaty” - § 10.3 umowy kredytu hipotecznego (...) Bank SA - (...) (następnie) (...) Bank SA oraz (...) **lub**

„Uruchomienie kredytu (pożyczki) [...] następuje w PLN przy jednoczesnym przeliczeniu uruchomionej kwoty w dniu wypłaty na walutę wskazaną w Umowie Kredytu (Umowie Pożyczki) wg kursu kupna danej waluty ustalonego przez Bank w aktualnej Tabeli Kursów” §11.7 Regulaminu kredytowania hipotecznego (...) Bank SA - Oddział (...) **i**

„Kwota raty spłaty obliczana jest według kursu sprzedaży dewiz, obowiązującego w banku na podstawie obowiązującej w Banku Tabeli Kursów z dnia spłaty. ” § 12.7 Regulaminu kredytowania hipotecznego (...) Bank SA - Oddział (...) **lub**

„Uruchomienie kredytu następuje w złotych polskich (PLN) przy jednoczesnym przeliczeniu w dniu wypłaty na walutę wskazaną w Części Szczególnej Umowy (IV) zgodnie z kursem kupna dewiz obowiązujących w Banku w dniu uruchomienia [...]” - § 3.11 umowy kredytu hipotecznego (...) Bank SA **i**

„Wysokość zobowiązania będzie ustalana jako równowartość wymaganej kwoty wyrażonej w walucie EUR -po jej przeliczeniu na PLN-według kursu sprzedaży walut określonego w „Bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut obcych”. - § 4.5. zd. 1 umowy kredytu hipotecznego (...) Bank SA

ewentualnie: ustalenie braku związania członków grupy umowami kredytu udzielonymi w PLN, a indeksowanego do waluty obcej, w zakresie klauzuli przeliczenia kwoty kredytu wyrażonej w PLN według kursu kupna, a następnie kursu sprzedaży, waluty obcej, ustalanych jednostronnie przez pozwanego bez wiążących odniesień do wskaźników rynkowych, która to klauzula przeliczenia ma wyżej wskazane brzmienie,

ewentualnie: ustalenie nieważności całych umów kredytu, udzielonego w PLN, a indeksowanego do waluty obcej, w zakresie klauzuli liczenia kwoty kredytu wyrażonej w PLN według kursu kupna, a następnie kursu sprzedaży, waluty obcej, ustalanych jednostronnie przez pozwanego bez wiążących odniesień do wskaźników rynkowych, która to klauzula przeliczenia ma wyżej wskazane brzmienie,

ewentualnie: zmiany ze skutkiem ex tunc umów kredytu, udzielonego PLN, a indeksowanego do waluty obcej, w zakresie klauzuli przeliczenia kwoty kredytu wyrażonej w PLN według kursu kupna, a następnie kursu sprzedaży, waluty obcej, ustalanych jednostronnie przez pozwanego bez wiążących odniesień do wskaźników rynkowych, która to klauzula liczenia ma wyżej wskazane brzmienie, która to zmiana polega na przyjęciu, że członkowie grupy są zobowiązani do zwrotu kwoty kredytu, określonej w umowie i wypłaconej w PLN, powiększonej o odsetki i inne koszty, liczone od tak określonej kwoty kredytu,

ewentualnie: zmiany ze skutkiem ex nunc umów kredytu, udzielonego w PLN, a indeksowanego do waluty obcej, w zakresie klauzuli przeliczenia kwoty kredytu wyrażonej w PLN według kursu kupna, a następnie kursu sprzedaży, waluty obcej, ustalanych jednostronnie przez pozwanego bez wiążących odniesień do wskaźników rynkowych, która to klauzula przeliczenia ma wyżej wskazane brzmienie, która to zmiana polega na przyjęciu, że kursem wymiany walut, na podstawie którego wyliczana jest równowartość kwoty kredytu w walucie obcej jest kurs kupna NBP z dnia zawarcia

umowy; kursem wymiany walut, na podstawie którego wyliczana jest kwota raty kredytu w PLN jest kurs sprzedaży NBP z dnia zawarcia umowy,

ewentualnie: ustalenie zasady odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego za stosowanie w rozliczeniach z członkami grupy wskazanych klauzul umownych, obarczonych dowolnością wierzyciela w ustalaniu zobowiązań dłużnika.

Reprezentant grupy wnosił również o zasądzenie od pozwanego na swoją rzecz kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych.

Uzasadniając wniosek o rozpoznanie sprawy w postępowaniu grupowym podawał, że sprawa kwalifikuje się do rozpoznania w postępowaniu grupowym, albowiem:

1) spełniony jest warunek liczebności grupy,

2) sprawa dotyczy ochrony konsumentów, a członkami każdej z grup są osoby, które w latach 2005-2008 zawarły umowę kredytową nominowaną w PLN, a indeksowaną do waluty obcej z jednym z poprzedników prawnych pozwanego: (...) Bankiem (...) SA w K., (...) oddział w Ł. i (następnie) (...) Bank SA (...) oddział w Ł., (...) Bank SA –oddział specjalistyczny M., (...) Bank SA. Wskazywał, że ci członkowie grupy, którzy zawarli z pozwanym porozumienia, które wyeliminowały z umów element dowolności wierzyciela w ustalaniu zobowiązań dłużnika przez konkretyzację zasady przeliczeń walutowych kwoty kredytu lub umożliwiające spłatę w walucie obcej, nadal mają interes w ustalaniu zasad spłaty kredytu za okres do dnia podpisania porozumienia do umowy kredytowej,

3) występuje jednorodność roszczeń członków grupy, ponieważ pozwany w stosunku do każdego z członków grupy ma dowolność w ustaleniu wysokości zobowiązania polegającą na ustaleniu przez pozwanego równowartości w walucie obcej kwoty kredytowania określonej w PLN, a następnie na ustaleniu przez pozwanego kwoty spłaty kredytowania w PLN obliczonej od tak ustalonej w walucie obcej równowartości kwoty głównej; ustalenie równowartości kwoty głównej w walucie obcej ma miejsce według kursu kupna ustalanego przez pozwanego, a ustalenie kwoty spłaty ma miejsce według kursu sprzedaży ustalanego też przez pozwanego.

Jako wartość przedmiotu sporu wskazano sumę kwot kredytu każdego z członków grupy na dzień podpisania umowy kredytowej (k.660-664).

Jedna ze spraw została zarejestrowana pod sygnaturą akt 531/14, druga pod sygnaturą akt 530/14, sprawa XXV C 530/14 została połączona do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia ze sprawą XXV C 531/14 (zarządzenie z dnia 5 lutego 2015r k. 1340 akt XXV C 530/14).

Pozwany w odpowiedzi na pozew wnosił o odrzucenie pozwów stojąc na stanowisku, że niedopuszczalne jest rozpoznanie niniejszej sprawy w postępowaniu grupowym, oraz wnosił o zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego w wysokości przewidzianej prawem. Złożył również wniosek ewentualny o oddalenie powództwa na wypadek rozpoznania go w postępowaniu grupowym. Na uzasadnienie wniosku o odrzucenie pozwów wskazywał, że strona powodowa nie wykazała, że roszczenia członków grupy są oparte na jednakowej podstawie faktycznej bowiem, strona powodowa powołała dowody wyłącznie na okoliczność połączenia (...) Banku (...) S.A., (...) Bank S.A. - (...) Oddział w Ł., (...) Bank S.A. (...), (...) Bank S.A., (...) Bank S.A. i ewentualnie następstwa prawnego G. Bank co do tych jednostek. Zdaniem pozwanego powód nie przedstawił żadnego dowodu na to, że roszczenia poszczególnych członków grupy są jednego rodzaju i że są oparte na tej samej podstawie faktycznej.

Wskazywał, że stroną pozwaną w niniejszej sprawie jest jeden podmiot, to jednak sporne umowy kredytowe członkowie grupy zawierali z różnymi, odrębnymi bankami. To, że pozwany w wyniku fuzji i połączeń przejął takie podmioty jak: (...) Bank (...) S.A., (...) Bank S.A., (...) Bank S.A. tworząc (...) Bank S.A., nie doprowadziło do ujednoczenia sytuacji faktycznej klientów wymienionych banków, bowiem ci cały czas mają umowy o określonej treści. Zdaniem pozwanego najistotniejsze, z punktu widzenia niniejszej sprawy, nie jest nawet to, że poszczególni

członkowie grupy zawierali sporne umowy kredytowe z różnymi podmiotami, posiadającymi odrębną osobowość prawną, ale to, że umowy te zawierane były w oparciu o zupełnie różne wzorce umowne. Wskazywała, że cytowane przez powoda w petitum pozwu zapisy mają ewidentnie różne brzmienie, znajdują się również w różnych dokumentach (odpowiednio w regulaminie oraz bezpośrednio w treści samej umowy), a powód nawet bliżej nie stara się wykazać ich podobieństwa, czy jednolitości. Wskazywał, że w przeciwieństwie do Sądu Konkurencji i Konsumentów orzekającym o abuzywności poszczególnych klauzul i dokonującym ich oceny in abstracto, kontrola dokonywana przez Sąd w ramach niniejszej sprawy będzie miała charakter in concreto. Różnica polegać będzie na tym, że w ramach niniejszego postępowania Sąd obowiązany będzie wziąć pod uwagę całokształt stosunków obligacyjnych łączących powoda z poszczególnymi członkami grupy (wszystkie postanowienia wiążących ich umów, nie tylko dwie klauzule, na które zwraca uwagę strona powodowa). Tymczasem członkowie grupy są stronami całkowicie różnych umów, opartych przynajmniej o cztery różne wzorce umowne. W każdym z banków z którymi umowy zawarli poszczególni członkowie grupy istniały nieco inne zasady określania bankowych tabel kursów, banki te stosowały również różne wysokości spreadów.

W odniesieniu do części członków grupy nie można uznać, że przy ustalaniu kwoty spłaty kredytu istniało odesłanie do tabeli kursów ustalonej jednostronnie przez bank' bowiem zgodnie z postanowieniem w §19 Regulaminu Kredytu Hipotecznego w (...) Bank S.A. (Załącznik nr 8 do pozwu) określono w odniesieniu do sposobu ustalania tabeli kursów, że: „Tabela sporządzana jest o godz. 16:00 każdego dnia roboczego i obowiązuje przez cały następny dzień roboczy. Kurs kupna i sprzedaży waluty indeksacyjnej obowiązujący w Banku i ustalany jest na podstawie kursu rynkowego wymiany walut dostępnego w serwisie (...) w momencie sporządzania 'Bankowej tabeli kursów waluty dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut obcych'.

Ustalenie kursu kupna waluty indeksacyjnej w Banku polega na odjęciu od kursu rynkowego dostępnego w serwisie (...) spreadu walutowego w wysokości 7%. Ustalenie kursu sprzedaży waluty indeksacyjnej w Banku polega na dodaniu do kursu rynkowego dostępnego w serwisie (...) spreadu walutowego w wysokości 6%.". Zdaniem pozwanego również w umowach zawieranych z (...) Bank SA (...) o. w Ł. oraz (...) o. w Ł. ustalono konkretne zasady przeliczenia CHF na PLN. Dodatkowo pozwany wskazywał, że zawarte przez członków grupy umowy kredytowe opierały się na różnych wzorcach umownych także w innych aspektach, zwłaszcza w sposobie informowania o wysokości spreadu i ryzyku walutowym, co również jego zdaniem przemawia za brakiem tożsamości podstawy faktycznej roszczeń poszczególnych członków grupy.

Pozwany podniósł także **brak statusu konsumenta części członków grupy, wskazując, że jak** podnosi, T. P. w Komentarzu do art. 22¹ kodeksu cywilnego pod red. M. P. - S., LEX, kryterium najistotniejszym i najbardziej charakterystycznym dla pojęcia konsumenta jest kryterium braku bezpośredniego związku między dokonaną przez dany podmiot czynnością prawną a jego działalnością gospodarczą lub zawodową. W myśl art. 2 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej do działalności gospodarczej zalicza się, poza działalnością wytwórczą, budowlaną, handlową, usługową i wydobywczą, także działalność zawodową, jeśli jest wykonywana zarobkowo oraz w sposób zorganizowany i ciągły. Istnienie bezpośredniego związku między czynnością prawną a działalnością gospodarczą lub zawodową podmiotu dokonującego czynności oznacza, że podmiot ten występuje w istocie w roli przedsiębiorcy, a zatem nie może być jednocześnie uważany za konsumenta. Zdaniem pozwanego zawarty w art. 22¹ zwrot: "działalność gospodarcza lub zawodowa" trzeba rozumieć systemowo, w powiązaniu z art. 43¹ k.c. oraz art. 2 i 4 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, jako wyrażenie oznaczające działalność wykonywaną przez przedsiębiorcę (a więc we własnym imieniu, zarobkowo, w sposób zorganizowany i ciągły). Działalność zawodową, która jest wykonywana zarobkowo w sposób zorganizowany i ciągły należy uznać za rodzaj działalności gospodarczej (M. Szydło, Swoboda działalności gospodarczej, Warszawa 2005, s. 24). Przez część członków grupy kredyt został zaciągnięty w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą lub **wykorzystany na potrzeby prowadzonej działalności gospodarczej, czy to przez samego członka grupy, czy też przez współkredytobiorcę, który nie jest członkiem grupy.**

Jako kolejny argument przemawiający za odrzuceniem pozwu wskazywał zawarcie aneksów przez część członków grupy i dla części członków grupy konsekwencja tych aneksów jest nowacja umowy bowiem kredyty części członków grupy nie są umowami kredytu hipotecznego indeksowanego do waluty obcej a umowami kredytu denominowanego, w których została określona kwota kredytu w CHF, część członków grupy zawartymi aneksami wprowadziło możliwość spłaty raty bezpośrednio we frankach szwajcarskich, a część członków grupy zdecydowało się zmienić umowy kredytu hipotecznego poprzez ustalenie zasad obliczania poszczególnych rat kredytowych według kursu NBP tj według kursu sprzedaży walut ustalonego przez NBP obowiązującego w dniu poprzedzającym dzień wpływu środków na rachunek spłaty. Tym samym zgłoszone żądania pozwu o ustalenie nieistnienia umowy, ustalenie związania członków grupy umowami kredytu udzielonymi w PLN indeksowanymi do CHF i ustalenie nieważności całych umów oraz zmiany kwestionowanych klauzul umownych na kurs wymiany walut NBP nie dotyczą osób, które podpisały aneksy.

Jako kolejny argument przemawiający za odrzuceniem pozwu wskazywał na brak wszystkich kredytobiorców kwestionowanych umów, podnosząc, że z uwagi na treść zgłoszonego żądania (ustalenie ewentualnie ukształtowanie stosunku prawnego) istnieje współuczestnictwo konieczne (jednolite) współkredytobiorców, a art.24 ustawy o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym wyłączył możliwość przekształceń podmiotowych. Tym samym w odniesieniu do osób, będących członkami grupy a jednocześnie jednymi z kilku współkredytobiorców z jednej umowy może być rozważane jedynie jedno zgłoszone roszczenie tj. ustalenie odpowiedzialności odszkodowawczej.

Postanowieniem z Sąd Okręgowy w Warszawie odrzucił pozwy (k.).

Sąd Apelacyjny w Warszawie postanowieniem z 7 września 2015 r. uchylił ww. postanowienie w zakresie rozstrzygnięcia o odrzuceniu pozwów i w tej części przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w Warszawie do ponownego rozpoznania (k.1535). w uzasadnieniu wskazał, że Sąd Okręgowy błędnie uznał, iż niniejsza sprawa nie nadaje się do rozpoznania w postępowaniu grupowym, co skutkowało nieuprawnionym odrzuceniem pozwu (k.1551). Wskazał, że w sprawie o ochronę konsumentów, gdy okaże się, że jeden lub więcej członków grupy nie jest konsumentem możliwe jest odrzucenie pozwu jedynie co do osób niebędących konsumentami (k.1556).

Sąd zważył co następuje:

Zgodnie z art.386§6 k.p.c., mającego zastosowanie do postępowania zażaleniowego na podstawie art.397§2 k.p.c., ocena prawna i wskazania co do dalszego postępowania wyrażone w uzasadnieniu wyroku sądu drugiej instancji wiążą zarówno sąd , któremu sprawa została przekazana , jak i sąd drugiej instancji, przy ponownym rozpoznaniu sprawy. Sąd odwoławczy wskazał, że połączone sprawy należy rozpoznać w trybie ustawy z 17 grudnia 2009 r. o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym (określana dalej ustawą o postępowaniu grupowym) ale przed wydaniem postanowienia dopuszczającego rozpoznanie spraw w postępowaniu grupowym Sąd Okręgowy powinien zbadać czy każdy z członków grupy ma status konsumenta. Jeśli Sąd Okręgowy ustali, że poszczególni członkowie grup nie mają statusu konsumenta to powinien odrzucić pozwy w odniesieniu do tych osób, a jedynie w sytuacji gdy pozostali członkowie grup, będących konsumentami, będzie mniej niż 10 to odrzucić pozwy w całości. W swoim uzasadnieniu Sąd Apelacyjny w Warszawie wskazał, że pozostałe przesłanki z art. 1 ustawy o postępowaniu grupowym zostały spełnione. Tymi wskazaniem Sąd Okręgowy, ponownie rozpoznający sprawę, jest związany.

Definicja konsumenta wynika z art. 22¹ k.c. zgodnie z którym za konsumenta uważa się osobę fizyczną dokonującą z przedsiębiorcą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową.

Niektórzy z członków grup, lub współkredytobiorcy nie występujący w niniejszym procesie, składając wniosek do banku o udzielenie kredytu lub pożyczki wskazywali, że źródłami ich dochodów jest prowadzona działalność gospodarcza. To czy raty kredytu lub pożyczki są kosztami prowadzonej działalności gospodarczej, na obecnym etapie postępowania, nie zostało wykazane. Chwilą decydującą o uznaniu określonej osoby fizycznej za konsumenta jest chwila dokonywania czynności prawnej. Z niektórych umów wynika, że zostały zawarte na dowolny cel konsumpcyjny ale tych osób nie można, na tej podstawie i faktu prowadzenia przez nie działalności gospodarczej, zakwalifikować jako przedsiębiorców. Jeśli rachunkiem spłaty udzielonego kredytu lub pożyczki jest rachunek

prowadzonej działalności gospodarczej to to kreuje domniemanie, że zakup został uczyniony na potrzeby prowadzonej działalności gospodarczej; ale ta okoliczność nie została w niniejszej sprawie wykazana. Z umowy A. M. (k.329 i nast. akt XXV C 530/14) wynika, że kredyt został udzielony na dowolny cel gospodarczy. Z umowy W. S. i D. S. (k.428 i nast.) wynika, że część kredytu jest przeznaczona na zakup nieruchomości komercyjnej. Z treści tych umów wprost wynika, że zostały zawarte w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą, co powoduje, że te osoby, w zakresie roszczeń z tych umów, są przedsiębiorcami .

Mając powyższe na uwadze orzeczono jak na wstępie.